

for en særegen Lov. Nu skal jeg ikke nægte, at jeg selv har havt nogen Tvivl om, hvorledes man i Formen skulde stille et Forslag, som førte bestemt, tydeligt, klart og uden Omsvøb til at faae Fabrikken solgt. Naturligviis kunde det ikke blive anderledes, end at det maatte gaae i modsat Retning af selve Lovforslaget. Det er mig forøvrigt i Minde, skjøndt jeg ikke kan paapege noget bestemt Tilfælde i Dieblirket, at man tidligere er gaaet ind paa Udringer til Love, der indeholdt lignende Udbannelse af Lovens oprindelige Siemod og Omfang. Det, jeg havde tilladt mig for Dieblirket at foreslaae, var fornemmelig at søge at faae Fabrikken solgt, og at faae truffet saadanne Bestemmelser, og netop taget saadanne Forholdsregler, at man virker til at den bliver solgt. Nu er jeg vel forøvrigt med Hensyn til, hvad der er fremstillet, ikke utilbøielig til selv at slutte mig til det Forslag, der er fremkommet fra to ærede Medlemmer, da det stræber til samme Maal, og mit saaledes tildeels gaaer op deri; jeg siger tildeels, thi det af de to Rigsdagsmænd stilleder indeholder en Bestemmelse, som atter kan vanskeliggjøre Salget og slyde Sagen ud i en lang Fremtid, ja maaskee bidrage til at conservere Porcellainsfabrikken, idet det gjøres afhængigt af Finanzministeren at stille Prisen for Bortsalget. Nu veed man jo, hvorledes det gaaer til ved saadanne Leiligheder, naar en Fabrik, som har en talrig Bestyrelse, Arbejdere og deslige, skal sælges; det bliver dem, der faa at sige skulle ansætte Prisen, og det er tillige dem, der af en ganske naturlig Sympathie for den Drift, deres Livsvirksomhed har knyttet sig til, nødtigt ville, at den skal ophøre, og de faae da altid en ideel Værdi ud af en saadan Fabrik, som sjelden nogen Kjøber tillægger den. Seer man nemlig hen til Realisationen af andre Fabrikker — og jeg kjender dog flere sliche Tilfælde, og navnlig ved Salg af Fabrikker, der beskæftige sig med courante Artikler, med daglige Livsforbrønde heder —, saa vil man finde, at det sjelden har været Fabrikkenes Virksomhed, der er bleven betalt; men det har i Almindelighed kun været Fabrikkenes Giendele og hvad der reent materielt kunde gjøres i Skillingen.

Dette maa jo ikke forverles med rene Næringsveie, der omslutte en vis Kredt af Kunder, som ogsaa den nye Kjøber drager til sig, thi saadanne Kunder har ikke Fabricationen af en Industrie, som hele Verden deeltager i, og som har sine Concurrenter rundt om baade paa Verdensmarkedet, og tillige hos os, thi trods den høie Told, der er paa Porcelain, og som har besværliggjort Indførelsen udvortes fra, er Concurrencen dog heller ikke ringe fra den Side. Naar der nu altsaa af de Hensyn, som jeg har fremsat, eller af hvilke somhelst andre, bliver stillet en saadan Betingelse, at Kjøberne ikke kunne gaae ind derpaa, saa vil man saare let kunne sige: ja, der kunne I see, vi have, som det hedder, prøvet Bortsalget af Fabrikken, men der vil ingen Liebhaber melde sig dertil; vi kunne ingen Kjøber faae, der vil give en antagelig Pris derfor. Saa har man ulykkeligviis et Slags Beviis, rigtignok kun et Skinbeviis, for, at denne Fabrik ikke kan sælges, at den er klæbet saa fast til Staten, ja, ligesom er sammengroet med denne, at den nødvendigviis maa holde dens Livskraft vedlige. Jeg er meget bange for, at noget Saadant skulde skee, og derfor skal jeg ikke nægte, at det i alt Fald er med en vis Betænkelighed, jeg kan slutte mig til det af de to ærede Rigsdagsmænd fremsatte Forslag.

Mine Betænkeligheder grunde sig ogsaa paa flere Omstændigheder, end at det er mig tvivlsomt, om der af nogen Kjøber vil blive tillagt Fabrikkenes Virksomhed en saadan Handelsværdi. Der er nemlig ogsaa det Spørgsmaal tilstede, som næsten synes at have fundet sin Besvarelse: kan det i det Hele taget betale sig for Nogen, at drive en Porcellainsfabrik her i Byen? For Staten, det vide vi jo nu tilfulde, har det ikke kunnet betale sig, og det kan maaskee lige saa lidet betale sig for Private; thi, er der vel en saadan Mangel tilstede paa Porcelain, at det er en Industrie, der hertilands med nogen virkelig passende Fordeel kan beskæftige os? og ere navnlig Midlerne til at skaffe en tilstrækkelig Afsetning og til at anskaffe Materiale til Fabricationen, saaledes at de svare til dens Natur, tilstede? Dette Sidste især drager jeg meget i Tvivl.